

BESLUT

2018-05-28

Dnr: 18/00599

SAKEN

Vetenskapens värld, SVT2, 2018-02-19, program om ADHD; fråga om opartiskhet, saklighet, mediets genomslagskraft och otillbörligt gynnande

BESLUT

Programmet frias. Granskningsnämnden anser att det inte strider mot kraven på opartiskhet och saklighet, bestämmelsen om televisionens särskilda genomslagskraft eller bestämmelsen om otillbörligt gynnande av kommersiella intressen.

ANMÄLNINGARNA

En anmälare anser sammanfattningsvis att det i programmet var en ensidig fokusering på genetik som orsak till ADHD och på medicinering som behandling av ADHD. Anmälaren är kritisk till att en professor i programmet sa att centralstimulantia, som är narkotikaklassade, om de används terapeutiskt vid ADHD inte ger beroende. Enligt anmälaren är detta inte utrett. Ny svensk forskning visar också att ökad förekomst av ADHD är korrelerat till uppväxtförhållanden och motgångar i barndomen. Det nämndes inte i programmet. Avgörande information om beteendeterapi och differentialdiagnostik utelämnades.

I programmet visade professorn ett läkemedel och undanhöll bieffekterna. Det innebar ett otillbörligt gynnande.

En annan anmälare anser att det var kränkande av en forskare i programmet att jämföra ADHD med sockerkakor utan ägg och kryddor.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

Sveriges Television ska utöva sändningsrätten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (13 § i sändningstillståndet). Kraven på opartiskhet och saklighet tillämpas enligt granskningsnämndens praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Med hänsyn till den vidsträckta yttrande-friheten kan kraven ställas lägre i fråga om intervjuade, debattdeltagare och andra så kallade tillfälliga medverkande.

Sveriges Television ska ta hänsyn till televisionens särskilda genomslagskraft när det gäller programmens ämnen och utformning samt tiden för sändning av programmen (16 § i sändningstillståndet). Bestämmelsen tillämpas bland annat när det gäller program eller inslag som kan uppfattas som diskriminerande.

Ett program som inte är reklam får inte på ett otillbörligt sätt gynna kommersiella intressen. Det får inte uppmuntra till inköp eller hyra av varor eller tjänster eller innehålla andra säljfrämjande inslag, eller framhäva en vara eller tjänst på ett otillbörligt sätt (5 kap. 5 § radio- och tv-lagen). Ett gynnande av ett kommersiellt intresse är otillbörligt om det inte kan motiveras av något informations- eller underhållningsintresse.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden konstaterar att det i programmet framgick att ADHD är en komplex diagnos och att det finns både genetiska och miljörelaterade riskfaktorer. Nämnden konstaterar vidare att forskarna var tillfälliga medverkande som var inbjudna i egenskap av experter. Deras uttalanden innebär inte att programmet strider mot kraven på opartiskhet och saklighet. Programmet strider inte heller mot bestämmelserna om televisionens särskilda genomslagskraft eller otillbörligt gynnande av kommersiella intressen.

Detta beslut har fattats av granskningsnämndens vice ordförande Kristina Ståhl efter föredragning av Johannes Wik.

På granskningsnämndens vägnar

Kristina Ståhl

Johannes Wik

Originalhandlingen med namnunderskrifter förvaras hos myndigheten.